

บทบาทของประเทศไทย ในรอยร้าวอันตราย ของโลก

๑ โลกไร้สันติภาพ

โลกไม่ปลอดภัยอีกต่อไปแล้ว

นับตั้งแต่วันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นต้นมา โลกไม่เหมือนเดิมแล้ว ประเทศสหรัฐอเมริกาอันเกรียงไกรไพบุลย์ถูกโจมตีเชิงสัญลักษณ์อย่างโหดเหี้ยมที่สุด ความแค้นของอเมริกันพุ่งถึงฟ้า และมีมหิทธานุภาพใหญ่โตที่สุดในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติที่จะแก้แค้น

สงครามระหว่างอเมริกันและพันธมิตรกับผู้ก่อการร้ายเป็นความชอบธรรมก็จริง แต่เป็นสงครามแบบใหม่โดยสิ้นเชิง

เป็นสงครามระหว่างมหาอารยภุทธโประพันธ์กับคนมือเปล่า

แต่เป็นคนมือเปล่าพันธุ์ใหม่ที่เรียกว่า DBL กล่าวคือ คนจำนวนหนึ่งถูกบีบคั้นเสียจนคิดว่า “ตายดีกว่าอยู่” หรือ DBL (Dying is Better than Living) คนเหล่านี้มีมากและจะมีมากขึ้น ดีบีแอลนี่เองที่กล้าขับเครื่องบินชนตึกเวิลด์เทรดและตึกเพนตากอน และคงกล้าทำอื่น ๆ อีกมากเพราะ “ตายดีกว่าอยู่”

โลกจึงไม่ปลอดภัยอีกต่อไปแล้ว จะเดินทางก็กลัวเครื่องบินถูกจี้หรือถูกขับไปชนอะไร ไม่รู้จะมีวินาศกรรมหรือฆาตกรรมอะไร หรือจะโดนระเบิดนิวเคลียร์ หรือระเบิดเคมี หรือระเบิดเชื้อโรคร้ายเมื่อไร คนมุสลิมจะรวมตัวกันทำสงครามศาสนาหรือจihadหรือไม่ ฯลฯ

แม้เป้าหมายจะเป็นสหรัฐอเมริกาเป็นส่วนใหญ่ แต่ในเมื่อเศรษฐกิจและอำนาจรวมศูนย์อยู่ที่สหรัฐอเมริกา ความกระทบกระเทือนทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอาจเป็นสงครามด้วย จึงแผ่ขยายทั่วโลกจนอาจลุกลามเป็นมิคสัญญีภัยพิบัติ

๒

ขนาดความขัดแย้งใหญ่ ๓ ประการ

การจะสร้างสันติภาพได้ต้องเข้าใจขนาดความขัดแย้งใหญ่ ๓ ประการ คือ

- (๑) กระแสความเกลียดชังอเมริกัน
- (๒) การปะทะกันระหว่างอารยธรรมตะวันตกกับอารยธรรมอิสลาม
- (๓) ความขัดแย้งรุนแรงในตะวันออกกลาง

ควรทำความเข้าใจขนาดของความขัดแย้งใหญ่ ๓ ประการนี้

๑. กระแสความเกลียดชังอเมริกัน

กระแสความเกลียดชังอเมริกันเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความเกลียดชังทำให้เกิดการทำร้าย และความเกลียดชังที่เข้าไปสู่มนโสำนึก ทำให้ไม่กลัวตาย การที่จะทำร้ายอย่างไม่กลัวตายทำให้เกิดความรุนแรง โหดเหี้ยมโดยคาดไม่ถึง ดังที่เกิดขึ้นเมื่อ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔ และก็จะยังมีต่อไปอีกตราบเท่าที่กระแสความเกลียดชังยังไม่ได้รับการถอดชนวน

โดยสภาพอเมริกันจะเป็นเป้าของการถูกเกลียดชังอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น เพราะโลกทั้งโลกรวมศูนย์อำนาจทางเศรษฐกิจ การเมือง และการทหาร อยู่ที่ขั้วเดียวคือที่สหรัฐอเมริกา ตามปกติคนเกลียดคนมีอำนาจอยู่แล้ว คนเราเมื่อมีความทุกข์ก็จะต้องโทษใครสักคน โดยเฉพาะคนที่มีอำนาจ

ขณะนี้คนทั่วโลกมีความทุกข์กายทุกข์ใจเพราะความบีบคั้นด้วยประการต่างๆ และก็มีความคิดกันมากขึ้นเรื่อยๆ ว่าความทุกข์ความบีบคั้นของพวกเขามาจากมหาอำนาจตะวันตกที่มีความโลภอย่างไม่หยุดยั้ง ใช้ความได้เปรียบและความแข็งแกร่งของตนรุกราน แย่งชิง บีบคั้นประเทศอื่น ๆ ด้วยประการต่าง ๆ แม้แต่ผู้ประกอบกรรการรายย่อยก็ถูกกระทบกระเทือนเดือดร้อนโดยทั่วไป

ความทุกข์ร้อนเหล่านี้ย่อมเพาะความเกลียดชังมหาอำนาจตะวันตกมากขึ้นเรื่อยๆ และสหรัฐอเมริกาคือหัวขบวนของมหาอำนาจตะวันตก

คนมีอำนาจแล้วหยิ่งโสโอหัง ก้าวร้าว ทำตามอำเภอใจ ช่มชู้ประเทศอื่น แบบที่เรียกว่า **“ใช้อำนาจอย่างปราศจากวัฒนธรรม”** ยิ่งก่อให้เกิดความหมั่นไส้เกลียดชังเพิ่มขึ้นอีก ที่จริงคนอเมริกันดี ๆ มีมาก แต่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ฉายภาพของอำนาจที่ขาดวัฒนธรรมออกไป เพราะอำนาจทางการเมืองถูกยึดกุมโดยกลุ่มเหี้ยว

๒. การปะทะกันระหว่างอารยธรรมตะวันตกกับอารยธรรมอิสลาม

เมื่อแผ่นเปลือกโลกใต้ดิน (tectonic plates) ปะทะกัน ย่อมเกิด ความรุนแรงแบบถล่มทลาย เช่น แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด ฉ่นใด เมื่อแผ่นดินอารยธรรม (civilization plates) ขนาดใหญ่ปะทะกัน ก็ย่อมเกิด ความรุนแรงแบบถล่มทลาย

เรื่องการปะทะกันระหว่าง ๒ อารยธรรมใหญ่คืออารยธรรมตะวันตกกับอารยธรรมอิสลามได้มีผู้พูดถึงกันมาก เช่น Mc World กับ Jihad บ้าง Clash of Civilizations บ้าง **แมคเวิลด์** หมายถึงอารยธรรมทุนนิยมตะวันตก **จีฮาด** หมายถึงสงครามศาสนาของชาวมุสลิม

อารยธรรมตะวันตกกับอารยธรรมอิสลามดูจะต่างกันคนละขั้ว

ตะวันตก เป็นพวกทุนนิยม วัตถุนิยม นิยมเสรีภาพที่จะแสวงหาผลประโยชน์ และแสวงหากามสุขทางเนื้อหนังมังสา (hedonism) หรือเป็นพวก กามสุขัลลิกานุโยค

อิสลาม เป็นพวกที่เคร่งครัดในพระผู้เป็นเจ้า พยายามควบคุม กามสุข เช่น ไม่เสพสุรา ไม่เปิดเผยเนื้อหนังมังสา ไม่นิยมการโป๊เปลือย ไม่นิยมการติดดอกเบ๊ยะเพราะถือเป็นการชู้ดริต กระเด็ดไปทางเป็นอัสตักลิ ม-ถานุโยค

สองอารยธรรมต่างกันคนละขั้ว จึงเกลียดกลัวซึ่งกันและกัน

คนมุสลิมต้องการรักษาวิถีชีวิตของตนไม่ยากให้แปดเปื้อนด้วยบาปกรรมแบบตะวันตก และเห็นว่าฝรั่งเป็นพวกนอกศาสนา (infidel) ตะวันตก ย่อมเห็นความเคร่งของมุสลิมเป็นสิ่งที่น่ากลัวสำหรับวิถีชีวิตและผลประโยชน์ของตน ถ้ามุสลิมรวมตัวกันได้ย่อมอันตรายต่ออารยธรรมตะวันตก

ตะวันตกโดยเฉพาะอเมริกัน โดยอาศัยอิทธิพลทางการสื่อสารของ โลกที่ตนมีอำนาจ ได้วาดภาพอันเลวร้ายของมุสลิมให้เกินเลยความจริง

ภาพของมุสลิมที่โลกเข้าใจไม่น้อยมาจากการสร้างภาพโดยตะวันตก มุสลิมย่อมรู้สึกว่าคุณถูกตะวันตกบีบคั้นทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การทหาร และการสื่อสาร

การที่สหรัฐอเมริกาสนับสนุนให้ตั้งประเทศอิสราเอลในปาเลสไตน์ก็ถือว่าเป็นการบ่อนทำลายพลังของมุสลิม ปกติกการที่ชนชาติใดชาติหนึ่งถูกพลักหรือถูกแย่ง หรืออพยพจากดินแดนใดดินแดนหนึ่งไปนานพอสมควร ไม่สามารถที่จะผันจะกลับไปตั้งประเทศ ณ ที่เดิม เพราะมันทำไม่ได้ เช่น คนไทยจะกลับไปตั้งประเทศในประเทศจีน เขมรจะมาตั้งประเทศในประเทศไทย คนอินเดียแดงจะขอทวีปอเมริกาใต้เพื่อเป็นประเทศอินเดียแดง ฯลฯ เหล่านี้ทำไม่ได้ แต่คนยิวซึ่งจากปาเลสไตน์ไปเป็นพันปีแล้วคิดว่าทำได้ที่จะกลับไปตั้งประเทศอิสราเอล เพราะยิวเก่งกว่าคนอื่น และสหรัฐอเมริกาสนับสนุนให้ยิวทำเช่นนั้น คนอาหรับจึงเห็นสหรัฐอเมริกาเป็นมหาศัตรูที่อยู่ร่วมโลกเดียวกันไม่ได้ และบางคนจึงคิดว่าถ้าบีบคั้นกันจนไม่มีทางออกก็ “ตายเสียดีกว่าอยู่” ก็ดีบีแอลนี้แหละจึงขับเคลื่อนชนตึกเวิลด์เทรดได้

การปะทะกันระหว่างอารยธรรมตะวันตกกับอารยธรรมอิสลามเป็นเรื่องที่มีรากทางอุดมการณ์อันแตกต่างกันอย่างลึก จึงรุนแรง

การที่โลกจะมีสันติภาพได้จะต้องถอดชนวนนี้ให้ได้

๓. ความขัดแย้งรุนแรงในวันออกกลาง

ตั้งแต่ตั้งประเทศอิสราเอลในปาเลสไตน์เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๘ ก็เกิดสภาวะสงครามระหว่างยิวกับอาหรับปาเลสไตน์เรื่อยมา สงครามและการตอบโต้กันด้วยความรุนแรงได้ผลาญชีวิตและทรัพย์สินของทั้งสองฝ่ายลงมากมาย และเป็นสถานการณ์ที่เพาะความเกลียดชังระหว่างคน ๒ เชื้อชาติและเชื่อมโยงไปสู่ผู้ที่สนับสนุนของแต่ละฝ่าย

ปริมาณของความเกลียดชังนำไปสู่ความรุนแรงใด ๆ ก็ได้

ชนวนความขัดแย้งใหญ่ทั้ง ๓ ประการดังกล่าวข้างต้นมีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ จึงควรได้รับการแก้ไขไปพร้อมกัน

๓

การถอดชนวนความขัดแย้งใหญ่ ๓ ประการ

การจะแก้รอยร้าวอันตรายของโลก (world dangerous rift) จำเป็นต้องถอดชนวนความขัดแย้งใหญ่ ๓ ประการดังกล่าวข้างต้น กล่าวคือ

๑. แก้กระแสดความเกลียดชังอเมริกัน

คือการปรับตัวของสหรัฐอเมริกาจากการเป็นชั่วอำนาจทางเศรษฐกิจการเมือง และการทหาร กลายเป็นผู้นำในการสร้างสันติภาพ โดยการกระจายอำนาจไปทั่วระบบโลก ให้โลกมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและอารยธรรม ฟังตนเองได้ เอื้ออาทรและเรียนรู้จากกัน โดยมุ่งการอยู่ร่วมกันด้วยสันติ ไม่ใช่มุ่งกำไรสูงสุด โลกจะเกิดอารยธรรมใหม่ เป็นอารยธรรมแห่งการอยู่ร่วมกันทั้งโลก เป็นโลกาภิวัตน์ที่เจริญ หรือโลกาภิวัตน์ศรีอาริยะ

มีคนอเมริกันไม่ใช่น้อยที่คิดสร้างสรรค์ทำนองนี้ อเมริกาต้องการเพื่อนในการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความสร้างสรรค์ ความเกลียดชังและความรุนแรงต่อสหรัฐอเมริกายังจะทำให้ฝ่ายเหยี่ยวมีพลังเหนือฝ่ายรักสันติ ทั่วโลกจึงควรร่วมมือกับคนอเมริกันที่สร้างสรรค์ เป็นเพื่อนกัน เพื่อให้สหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงไปสู่สันติภาพ กระแสเกลียดจะกลายเป็นกระแสรักอเมริกัน

๒. การลดการปะทะกันระหว่างอารยธรรมตะวันตกกับวัฒนธรรมอิสลาม

ควรลดการโฆษณาประชาสัมพันธ์ในทางเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน หรือการทำร้ายกันด้วยวาจา แต่ละฝ่ายมีสิทธิที่จะพัฒนาไปตามความเชื่อและทัศนคติของตน มีความเห็นใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมมือกันในเรื่องที่สามารถร่วมมือกันได้ ต้องถือว่าพระเจ้าของทั้งสองฝ่ายคือพระเจ้าองค์เดียวกัน พระผู้เป็นเจ้าทรงความเป็นทั้งหมด ไม่ใช่พระเจ้าของเผ่าพันธุ์ใด เผ่าพันธุ์หนึ่งเท่านั้น มนุษย์จะต้องพยายามไปถึงอุดมคติตามวณะของท่านมหาตมะคานธีที่ว่า “โลกทั้งผองพี่น้องกัน”

๓. การแก้ความขัดแย้งรุนแรงในวันออกกลาง

ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลกับอาหรับปาเลสไตน์ที่ดำเนินมาว่า ครึ่งศตวรรษแล้วนั้น บัดนี้ไม่มีทางออกอื่นใด นอกจากการยอมรับการมีและดำรงอยู่ของ ๒ ประเทศ คือประเทศปาเลสไตน์และประเทศอิสราเอล อย่างยุติธรรมและสันติ

ชาวโลกควรสนับสนุนให้ทั้งสองฝ่ายตกลงกันได้เพื่อจัดการเพาะเชื้อความเกลียดชังอันตราย ในระยะแรกควรมีกองกำลังรักษาความสงบของสหประชาชาติเป็นฉนวนกันกระแทกระหว่างสายเหยี่ยวจากทั้งสองฝ่ายที่ไม่ต้องการตกลงกันด้วยสันติ

ทั้ง ๓ เรื่องเป็นเรื่องยากสุด ๆ แต่มนุษย์ก็ไม่มีทางเลือก นอกจากเผชิญกับความยากและช่วยกันแก้รอยร้าวอันตรายของโลก

๔ ทำไมประเทศไทยเหมาะที่จะเป็นผู้ไกล่เกลี่ยเพื่อ สันติภาพ

การถอดชนวนความขัดแย้งใหญ่ ๓ ประการที่กล่าวมา ต้องการผู้ส่งเสริมการเจรจาไกล่เกลี่ย (mediator) สหรัฐอเมริกาถึงจะเป็นมหาอำนาจก็ทำหน้าที่นี้ไม่ได้ เพราะมีส่วนเป็นคู่กรณี ประเทศมหาอำนาจอื่นๆ ก็ไม่ได้ เพราะจะขาดความไว้วางใจ สหประชาชาติควรจะเป็นผู้ไกล่เกลี่ยที่ดี แต่สหประชาชาติอยู่ใต้อิทธิพลของประเทศมหาอำนาจ ฉะนั้น ประเทศที่จะเข้ามาทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยควรเป็นประเทศเล็ก มีความเป็นกลาง และมีภูมิหลังความสามารถแห่งชาติในการแก้ไขข้อขัดแย้งด้วยสันติวิธี

ประเทศไทยมีคุณสมบัติเด่นของการเป็นผู้ไกล่เกลี่ย

กล่าวคือ ไม่มีทางหรือมีความทะเยอทะยานที่จะเป็นประเทศมหาอำนาจ มีวัฒนธรรมเปิด ไม่มีความรู้สึกเกรงต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และมีภูมิหลังความสามารถแห่งชาติในการแก้ความขัดแย้งด้วยสันติวิธีมาในประวัติศาสตร์ เช่น

(๑) มีความใจกว้างทางศาสนา ไม่ว่าศาสนาใด ๆ มากก็ยอมรับให้ทำการสั่งสอนได้ และพระเจ้าแผ่นดินเข้ามาเป็นองค์อุปถัมภ์เสียอีก ทุกศาสนาอยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุขบนแผ่นดินไทย ไม่มีการฆ่าฟันกันเพราะศาสนาเลย

(๒) เมื่อมหาอำนาจตะวันตกเข้ามาล่าอาณานิคม ประเทศไทยเป็นประเทศเดียวที่ไม่ตกเป็นเมืองขึ้น เพราะใช้การเจรจาทางการทูต

(๓) ในวันสถาปนาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ กลุ่มแบล็กเชพ-เทมเบอร์ยัดสถานทูตอิสราเอล คนไทยที่เข้าไปเจรจามี พล.อ.ทวี จุลทรทรัพย์ และ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ รวมอยู่ด้วย คงพอนึกออกถึงลีลาและความ

เป็นกันเองของคนไทยเหล่านี้ ไม่เคยมีมาก่อนหน้านั้นเลยว่ากลุ่มนี้ยึดที่ไหนแล้วจะไม่มีความตายเกิดขึ้น แต่ที่ประเทศไทยนี้เขายอมออกไปโดยไม่มีการฆ่า

(๔) ในความขัดแย้งในทางอุดมการณ์เรื่องคอมมิวนิสต์ จนคนไทยจำนวนหนึ่งเข้าป่าและจับอาวุธขึ้นประหัดประหารกัน คนไทยสามารถยุติความขัดแย้งอย่างไม่มีประเทศไหนทำได้ เดียวนี้คนที่เคยเข้าป่ามาเป็นนักการเมืองก็มี นักธุรกิจก็มี นักวิชาการก็มี ที่ไหนทำได้อย่างนี้บ้าง

(๕) ประเทศไทยกับลาวเคยขัดแย้งถึงกับรบกันที่ชายแดน แต่กลับตัวอย่างรวดเร็ว แม่ทัพ ๒ ฝ่ายมากอดกัน ไทยกับลาวมีไมตรีจิตต่อกัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ยังเคยเสด็จไปประทับค้างคืนในกรุงเวียงจันทน์ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ก็เสด็จลาวหลายครั้ง คนลาวรักพระเจ้าอยู่หัวของเราประดุจเจ้ามหาชีวิตของเขา คนเผ่าไทย-ลาวเป็นเผ่าเดียวกัน และเป็นชนเผ่าที่มีวัฒนธรรมบางอย่างสูงกว่าวัฒนธรรมตะวันตก

เหล่านี้เป็นตัวอย่างที่แสดงถึงภูมิหลังความสามารถของชาติในการแก้ความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ควรที่คนไทยจะรู้และโลกควรรู้ และนำมาใช้ในการแก้รอยร้าวอันตรายของโลก

๕

บทบาทของประเทศไทยและคนไทย

รัฐบาลไทยจะทำเรื่องนี้เองได้ยาก เพราะรัฐบาลยากที่จะหลีกเลี่ยงจากการตกอยู่ใต้อิทธิพลของสหรัฐอเมริกา ทำให้ไม่เป็นที่ไว้วางใจได้ แต่รัฐบาลสามารถสนับสนุนให้องค์กรที่เป็นอิสระคือ การตั้ง “มูลนิธิสันติภาพแห่งประเทศไทย” (Thailand Peace Foundation) เมื่อตั้งแล้วก็มีความเป็นอิสระ มูลนิธิจะเป็นเครื่องมือให้คนไทยใช้เป็นเครื่องส่งเสริมให้

ชาวโลกมาร่วมมือกันแก้ไขข้อขัดแย้งใหญ่ ๓ ประการที่กล่าวถึง ซึ่งเป็นระเบียบวาระใหญ่ของโลก

มีคนไทยที่เหมาะสมที่จะทำงานเรื่องสันติภาพจำนวนมาก เช่น

นายอานันท์ ปันยารชุน

นายโคทม อารียา

ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์

แม่ชีศันสนีย์ เสถียรสุต

นายชัยวัฒน์ สถาอานันท์

นายมาร์ค ตามไท

นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม

ฯลฯ

ยังมีคนที่เหมาะสมอีกมาก เพียงยกตัวอย่างให้เห็นภาพว่าเรามี คนที่มีศักยภาพที่จะเคลื่อนไหวเพื่อสันติภาพโลกได้

รัฐบาลไทยไม่ควรพลาดโอกาสนี้ รัฐบาลควรเสนอ พ.ร.บ. ต่อรัฐสภาเพื่อตั้ง “มูลนิธิสันติภาพแห่งประเทศไทย” ถ้ารัฐบาลนำความกราบบังคมทูล ขอรับพระราชทานพระกรุณาให้มูลนิธิอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ จะยังเป็นมงคลและเพิ่มศักยภาพ

รัฐบาลสามารถสนับสนุนงบประมาณ และอำนวยความสะดวกให้คนไทยและประเทศไทยมีบทบาทสร้างสันติภาพโลก ประเทศไทยจะเปลี่ยนฐานะจากเด็กเป็นผู้ใหญ่ เพราะเปลี่ยนจากการเป็นผู้ขอเป็นผู้ให้ และถ้าโลกร่วมกันสร้างสันติภาพได้ โลกนี้จะเป็นโลกใหม่ที่ออกจากมิลลenniumลึกลงไปเป็นโลกแห่งสันติภาพ ที่ “โลกทั้งผองพี่น้องกัน” ตามวาระของท่าวมหามะคานธี และตามคำสอนของศาสนาทุกศาสนา